BUTSO BAŞKANI YUSUF KEYİK:

“CENKTE CANIMIZI, BUHRANDA MALIMIZI ESİRGEMEYİZ”

Afetler; deprem, sel, heyelan, kasırga, volkanik aktiviteler ve diğer jeolojik olaylardan doğadan kaynaklı olabildiği gibi, yangın, terör eylemleri, uçak kazası, nükleer kazalar gibi insanlardan kaynaklanan sebeplerden dolayı da meydana gelebilmektedir. Nerede, hangi zaman diliminde ve hangi şekillerde ne tarzda ortaya çıkabileceği kesin olarak tahmin edilemeyen afetler sonuçları itibariyle; başta fiziksel kayıplar gelmek üzere, ekonomik kayıpların yanı sıra sosyal ve psikolojik çöküntülere, travmalara sebep olmaktadır. Bu bağlam içerisinde Türkiye’nin yıllar içinde başta depremler gibi yıkıcı afetler olmak üzere birçok doğa ve insan kaynaklı afete maruz kaldığı ve içerisinde bulunduğumuz zaman diliminde de maruz kalma riskiyle her zaman karşılaşma ihtimali olduğu bilinmektedir. Doğa Kaynaklı afetler dünyanın farklı coğrafyalarında, farklı zaman dilimlerinde olağandışı aktiviteler olarak meydana gelmiş ve insanlık tarihi süresince insanoğlunun ilgisini ve dikkatini çekmiştir. Bunun en önemli nedeni, doğa kaynaklı bu afetlerin insanlar için çok ağır can ve mal kayıplarına neden olan önemli sorunlara sebep olmasıdır. Basılı ve görsel kitle iletişim vasıtalarının artışa geçmesiyle birlikte dünyanın herhangi bir yerinde meydana gelen afetlerin diğer insanlarca da bilinir olması, doğa kaynaklı afetlere olan ilgiyi daha çok pekiştirmiştir. Bunula beraber küreselleşmenin de etkisiyle dünyanın farklı bir yerinde yaşanan afetin ekonomik ve sosyal etkileri ülkenin sınırları dışına çıkarak olayla alakasız görünen çok uzak ülkelerde yaşamlarına devam eden insanları da etkileyebilmektedir. Afetler ortaya çıkış sebeplerine bağlı olarak doğa kaynaklı ve insan kaynaklı olmak üzere iki ana başlık altında toplanmaktadır. Doğa kaynaklı afetler, başta insan olmak üzere canlı veya cansız her türlü varlık üzerinde fiziksel, ekonomik, sosyal ve psikolojik kayıplar meydana getiren normal insan yaşamı ve insan aktivitelerini tamamen durduran veyahut kesintiye uğratan, insanları olumsuz etkileyen doğa kaynaklı olaylar olarak tanımlanmaktadır. Jeolojiden, meteorolojiye, psikolojiden, ekonomiye, ekonomiden, sosyolojiye uzanan çok geniş bir alanda doğa kaynaklı afetleri konu alan kayda değer çalışmalar yapılmıştır. Tüm bunların yanında afetlerin sebep olduğu fiziki, ekonomik kayıpların yanında sosyal ve psikolojik çöküntüler üzerinde durulması gerekmektedir. Afetler, yol açtığı kayıplar itibariyle toplumun kendi çabaları ve imkânları ile üstesinden gelemeyeceği insan veya doğa kaynaklı olaylar bütünüdür. Doğa kaynaklı afetler ulusal veya uluslararası çapta sermaye stokunu veya sermayenin var olan verimliliğini azaltarak, GSYH (Gayrisafi Yurtiçi Hasıla)’ nin, milli veya kişisel zenginliğin azalmasına sebep olan durumlar olarak tanımlanabilir. Birleşmiş Milletler ’in tanımına göreyse afet; etkilediği alanda, bölgeler arası veya uluslararası acil yardımın kaçınılmaz kılınması, binlerce insanın ölmesi ve yüz binlerce kişinin evsiz barksız kalması, çok önemli derecede ekonomik yıkımlara sebep olması, büyük ölçekte sigorta gideri kayıplarının olması, doğa kaynaklı afet olarak adlandırılmaktadır. Ekonomik açıdan ise afetlerin tanımı; insani, fiziksel veya finansal sermaye yıkımlarına sebep olan, ekonomik aktiviteleri azaltmakta veya tamamen durdurmakta kamu, özel sektör kurumlarının harcamalarını, gelirlerini ve giderlerini önemli oranda etkilemektedir. Bu bağlamda doğal afetlerin ekonomik ve sosyal etkisi hakkında Burdur Ticaret ve Sanayi Odası Başkanı Yusuf Keyik ile yaptığımız söyleşiyi yayınlıyoruz. **DERGİ AYRINTI**

Dergi Ayrıntı: Burdur Ticaret ve Sanayi Odası Başkanı Sayın Yusuf Keyik, Kahramanmaraş depremi ekonomimizi ne yönde etkiler?

Yusuf Keyik: Kahramanmaraş ve çevresindeki illerde hayatını kaybeden vatandaşlarımıza bir kez daha Allah'tan rahmet, ailesi ve yakınları sabır ve baş sağlığı diliyorum. Yaralı vatandaşlarımıza da acil şifalar temenni ediyorum. Allah bir daha böyle acılar ve afetler yaşatmasın. Depremin ekonomik ve sosyal etkileri her geçen gün dahada netleşmektedir. İlk etapta depremin ekonomimize etkisi elektrik, doğal gaz, su kullanımlarında düşüş, iş gücü ve üretimde aksamalarla ile başlamıştır. Kayıplarımız ilerleyen aylardaki ihracatımızı düşürecek. Toparlanma süreci orta vadede olacak, yıllık büyüme oranımız 2 puan aşağıya çekecektir. Bütçemizdeki bazı kaynakların deprem felaketi nedeniyle kullanılması zorunlu hale getirilecektir. Çöken binaların, ağır hasar almış konutların, zarar gören yolların ve iletim hatlarının yeniden inşası, barınma kaynaklı ihtiyaçlar ve diğer giderlerle birlikte milyarlarca liralık harcama gerektirecek. Tahmin edilen toparlanma tutarı 800 milyar TL'nin üzerindedir. Dünyadaki herhangi bir ülkede bu denli büyük bir afetin yaşanması o ülkenin ekonomisine büyük bir yük bindirecektir. Bu yükü ülkemizin ekonomisi de sırtlanacak güce ve kudrete sahiptir. Çalışanlar açısından olduğu gibi işverenler ve devlet açısından da önemli yaptırım, uygulama ve düzenlemeler ortaya koyulmuştur. Can kayıplarına paha biçilemez ama depremin ekonomik maliyetlerini iki boyutta değerlendirmek mümkün olabilir.

Birincisi depremde yaşadığı şehri, iş imkanlarını, dükkanını, birikimlerini, sermayesini, çalışma arkadaşlarını, evini ve ailesini yitiren depremzedelerin karşı karşıya kalacakları bedeldir. Depremzedeler yaşam boyu tasarruf ederek topladıkları sınırlı birikimlerini bir gecede kaybettiler. Bunu net rakamlara dökmek şu an için çok zordur.

İkincisi ise yerle bir olan bölgenin yeniden yaşanır hale gelmesi, iş yerlerinin çalışmaya başlaması, kamusal hizmetlerin devamı ve kaybolan servetlerin tekrar

oluşmasıdır. Hasar tespit çalışmaları yüzeysel (enkazlar ölçeğinde) yapıldığı için yıkımın net kaybı hakkında doğru bir tahminde bulunamayız.

Depremler 3 kentimizi sil baştan inşa etmek, üretim ve ekonomide sürekliliği sağlayıcı sağlam adımlar atmak için geniş bir manevra alanı önümüze koydu. Bu alanı bilimsel, rasyonel ve sürekliliği olacak şekilde değerlendirmeliyiz.

Depremin sosyal etkisinin ve yaşanan travmaların ise şok döneminin sona ermesiyle birlikte netlik kazanacağını düşünüyorum. Haberlerden takip ettiğimize göre; binanın kolonlarını keserek daha geniş dükkân oluşturanlar yani binanın veya sitenin temeline dinamit koyanlar olmaktadır.

Vatandaşlarımızın ölümünde kasten veya taksirle suçu bulunanlar cezasını çekecektir. Yargılanacakları en önemli mahkeme kendi vicdanlardır. OHAL uygulanan kentlerde; vergi, banka borçları, inşaat, teşvik, sanayi, sigorta, harçlar, eğitim, sağlık, tüketim, gıda, istihdam, üretim, ihracat, tarım- hayvancılık, turizm, ticaret ve kısacası hayatın her kesiti revize edilecektir. Gerçek olan şudur ki; düştüğümüz yerden kalkacağız, yaralarımızı hep birlikte saracağız. Gün birlik olma günüdür. Bu kapsamda üzerimize düşen sorumluluklarımızın farkındayız, bunları tüm gayretimizle yerine getirmeye devam ediyoruz.

Ayrıntı: Sayın Keyik, depremin Burdur'a etkileri nelerdir?

Keyik: Deprem yaşanan 11 kentimiz hariç diğer 69 ilde hangi hassasiyetler gösteriliyorsa ilimiz merkezi ve ilçelerimizde de en az o kadar duyarlılık gösterildiğini unutmamamız gerekmektedir.

Depremzedelerin günlük yaşam malzemeleri, barınma, ısınma, yiyecek ve emniyeti Burdur'da da sağlanıyor. Gerek Odamızın üyeleri ve gerekse vatandaşlarımız deprem konusunda ayni ve nakdi yardımlar ile ekipman ve araç katkılarında bulunuyor. Depremzedeler için destekte bulunan herkese bir kez daha şükranlarımı sunuyorum. Vatandaşlarımız ve üyelerimiz Odamızın başlattığı yardım kampanyalarına ilk günden itibaren katıldı. Kimi üyelerimiz ve vatandaşlar Odamıza ayni yardımlarını getirdi, kimi üyelerimiz araç ve ekipman desteğinde bulundu, kimi üyelerimiz ise nakdi katkı sağladı. Mermer sektöründeki Çinli vatandaşlar da kendi birlikleri organizasyonuyla 2 milyon TL dolayında nakdi destek ve ilaveten 360 bin TL'lik ayni destekle konteyner, kıyafet, yatak yardımlarında bulundular.

Odamızın Meclis üyeleri, Meslek Komiteleri üyeleri, Kadın Girişimciler Kurulu da ellerinden gelen tüm gayreti gösterdiler. Bir de adının geçmesini istemeyen hayırsever insanlarımız ayni ve nakdi yardımlar yaptılar.

Bizler de Oda olarak 7 Şubat'tan itibaren ilimizde Valimiz Sayın Ali Arslantaş'la ve üst birliğimiz TOBB'la sürekli iletişim halindeyiz. Neler yapabileceğimiz konusunda görev tanımı ve koordinasyon toplantıları gerçekleştirdik.

İlimizde toplanan yardımlar Valiliğimizin koordinesinde ihtiyaç sahiplerine iletiliyor. TOBB organizasyonuyla da depremin ilk günlerinde 3.300'ün üzerinde tır, 550'nin üzerinde kamyonla yardım malzemesi, 40'ın üzerinde tır dolusu çadır, 770'in üzerinde konteyner, 140'ın üzerinde seyyar mutfak, 550'nin üzerinde iş makinesi ve vinç deprem yaşanan illerimize ulaştırıldı. TOBB Başkanımız Sayın Rıfat Hisarcıklıoğlu ile ZOOM programı üzerinden 365 Oda Borsa Başkanının ve Ticaret Bakanımız Sayın Mehmet Muş'un katıldığı toplantıda da kalıcı konutlar yapılması doğrultusunda yol haritası belirledik. El birliğiyle, isteyen vatandaşlarımız yaptıracakları binalara kendi isimleri veya istedikleri bir ismi yazdırabilecekler. Böylelikle depremzedeler yuvalarına kavuşturulacaklar.

Ayrıntı: Sayın Keyik, bu tür doğal afetlere karşı ne gibi hazırlıklar yapılmalıdır?

Keyik: Öncelikle şunu vurgulamak isterim: Büyük bir afete sürekli negatif olarak yaklaşılırsa zihinde canlanan düşünceler olumsuz olur, yıkıcı olur ve yapıcılığı olmaz. Evet, yaşanan afet çok büyük, kayıplarımız çok fazla, üzüntülerimizi anlatacak kelimeleri bulamıyoruz fakat milletimiz ve devletimiz bunları aşmak konusunda muktedirdir. Tüm dünya milletlerinin gözü üstünde olan ülkemizi yeniden ayağa kaldıracağız ve eskisinden daha güçlü bir şekilde yolumuza devam edeceğiz.Bu minvalde toparlanma sürecine geçersek daha yapıcı olacağımızı ve toparlanmaya katkı sağlayacağımızı düşünüyorum. Tüm televizyon kanallarının ortak yayınında toplanan bağışlarla sadece bir gecede 115 milyar TL'nin üzerinde bir dayanışma gösterdik. Bunun öncesinde ve sonrasında da yardımlar toplanmaya devam ediyor. Vatandaşlarımızın dişinden tırnağından artırarak bir araya getirdiği birikimlerini yardım için kullanmaları cenkte canımızı buhranda malımızı esirgemediğimizin en temel örneği olarak gösterilebilir. İnsanlık tarihinde Türk milletinin, Anadolu insanının deprem gibi pek çok badireleri dayanışma içerisinde atlattığının örnekleri var. Her bir örnekte daha sağlam adımlar atacak şekilde düştüğümüz yerden kalktık. Ne gibi tedbirler almalıyız diye değerlendirecek olursak aslında alınacak tedbirlerin sayısı bir hayli fazla. Sağlık, emniyet, ekonomi, ilk yardım, koordinasyon, beslenme, barınma gibi günlük hayatımızdaki birçok kesitte tedbirler almalıyız.

Bu tedbirleri ana başlıklarda düşünürsek:

Her birey deprem anında ve sonrasında yapılacaklar hakkında hem teorik ve hem de pratik bilgiye sahip olmalı, aile bireyleri afet sonrası için bir yol haritası belirlemeli, özellikle çocuklara afet veya deprem bilincini geliştirebilecekleri eğitimler verilmeli, yaşanan yapının sağlamlığı test edilmeli ve sonuç olumsuzsa sağlamlaştırıcı teknik destekler tamamlanmalı, Her bir kamu dairesi veya kurumda afetler için görev dağılımı gözden geçilip, afet tatbikatları güncellenmeli, deprem yönetmeliği ve denetimleri en güncel şekilde revize edilmeli ve bunun gereklilikleri sahaya yansıtılmalı, gönüllülük esasına göre; ekmek, su, elektrik, jeneratör, doğalgaz, ısınma soğuma, barınma, haberleşme, iletişim, ulaşım, elbise, enkaz arama, aramakurtarma, taşınma, ilaç, seyyar hastane, seyyar mutfak, savcılık, kolluk kuvvetleri, cenaze-defin işlemleri gibi durumlar için ülkemizde altyapısı sağlam olan destek birimleri kurulmalı ve bu birimler 24 saat aktif olmalıdır. Özellikle yeni yapılacak olan konutlar için çok sıkı denetim mekanizmaları oluşturulmalı ve inşa edilen konutların her aşamasında denetimler yapmalıdır. 81 ilimizdeki tüm yapıların belediye eliyle sağlamlık haritası çıkarılmalı, çürük olan yapılar için derhal çözüm yolları araştırılmalıdır. İlk etapta bunlar gerçekleştirilebilir. Diğer ilave tedbirler için de hazırlıklar tamamlanmalıdır.

MUHABİR: MUHİTTİN ÖZÇELİK